

Plan van Aanpak Softdrugsbeleid

‘Het No Nonsense Model’

Dringende oproep aan het nieuwe kabinet

B.J. Gardebroek
P.J. Schenderling

Plan van Aanpak Softdrugsbeleid

‘Het No Nonsense Model’

Auteur:

B.J. Gardebroek, Algemeen Bestuurslid CDJA, Voorzitter CDJA Overijssel, lid werkgroep Justitie, Binnenlands Bestuur (JBB)

Adviseur:

P.J. Schenderling, Dagelijks Bestuurslid Politiek CDJA

Organisatie:

Christen Democratisch Jongeren Appèl (CDJA)

Datum:

September 2010

Inhoudsopgave

Openingsstatement	4
Inleiding	5
1. Uiteenzetting van de 10 beoordelingsfacetten	6
2. Achtergrondinformatie bij de huidige softdrugsproblematiek	8
2.1 Coffeeshops en kleine criminaliteit	8
2.2 Coffeeshops en de georganiseerde criminaliteit.....	9
2.3 Voordelen van gedoogbeleid.....	10
2.4 Nadelen van gedoogbeleid	11
2.5 Adviescommissie Drugsbeleid adviseert: drugsbeleid moet op de schop.....	12
3. De oplossing: het No Nonsense Model	15
4. Spiegeling van het No Nonsense Model aan de 10 beoordelingsfacetten	18
Conclusie en aanbevelingen	20
Bibliografie	21

Openingsstatement

Na een tijdperk van gedoogbeleid, politieke geluiden over legalisering en volledig verbieden van coffeeshops bieden wij u: ‘Het No Nonsense Model’.

Laat de softdrugsproblematiek voor eens en altijd aangepakt worden.

Geen Nonsens.

Visionair, vernieuwend maar vooral: noodzakelijk!

Inleiding

Softdrugsproblematiek houdt de gemoederen altijd flink bezig. Ook de afgelopen jaren tekent zich een nieuwe politieke en maatschappelijke discussie over softdrugs af. De meningen lopen daarbij zeer uiteen. Wat het CDJA betreft is één ding duidelijk: de huidige aanpak van gedoogbeleid werkt niet. Er zijn namelijk veel problemen met jongeren die slecht presteren door drugsgebruik, er is nog steeds veel overlast rond coffeeshops, de controle van wietplantages kost veel (politie)capaciteit en tenslotte is er in de grensregio's erg veel overlast van drugsgebruikers en drugsrunners. Kortom, dit kan niet langer zo doorgaan.

Wat betreft de oplossingen voor deze problematiek zijn er in het publieke debat – los van het status-quo van gedogen – twee hoofdrichtingen zichtbaar: volledig legaliseren van softdrugs of volledig verbieden van softdrugs. Deze beide uitersten zijn voor het CDJA zeer discutabel. Volledig legaliseren geeft een volledig verkeerd moreel signaal aan potentiële drugsgebruikers (vooral jongeren) en leidt bovendien tot beleid dat veel te veel zou afwijken van het drugsbeleid in het buitenland, zodat Nederland een 'narcostaat' zou worden. Compleet verbieden van softdrugs is evenmin mogelijk, omdat politie, justitie en openbaar bestuur bij lange na niet genoeg geld en capaciteit hebben om een dergelijk verbod te handhaven.

Overigens kan gesteld worden dat het huidige gedoogbeleid afdoet aan de geloofwaardigheid van het openbaar bestuur, immers: de consumptie van softdrugs is legaal, maar de productie illegaal. Een zeer merkwaardige constructie. Een status-quo van het gedoogbeleid behoort dus wat het CDJA betreft niet tot de mogelijkheden. Op scholen en bij ouders bestaat grote bezorgdheid over het gebruik van cannabis onder leerlingen en kinderen. Uit onderzoek blijkt dat cannabisgebruik onder jongeren samenhangt met tegenvallende schoolprestaties, schooluitval, gezondheidproblemen, mindere levenskwaliteit en problematische interpersoonlijke relaties. Daarnaast blijkt dat er mogelijk risico's zijn van frequent gebruik van cannabis voor het ontwikkelen van psychische aandoeningen.

Al met al acht het CDJA de huidige situatie dan ook niet acceptabel. De voorgestelde oplossing voor het probleem is: **het No Nonsense Model**. Dit innovatieve idee zal in het vervolg van dit stuk nader uitgewerkt worden.

1. Uiteenzetting van de 10 beoordelingsfacetten

Het CDJA hanteert de volgende 10 beoordelingsfacetten waarmee de prestaties van verschillende soorten softdrugsbeleid kunnen worden afgewogen:

1. **Morele overwegingen:** de overheid moet met haar softdrugsbeleid vooral naar jongeren een signaal uitzenden dat drugsgebruik niet normaal is en moreel gezien onwenselijk is.
2. **Gezondheidsoverwegingen:** het softdrugsbeleid van de overheid moet ervoor zorgen dat de gezondheidsschade van softdrugsgebruik (bijvoorbeeld door een te hoog THC-gehalte) geminimaliseerd wordt.
3. **Overlast:** softdrugsbeleid moet de overlast van drugsgebruik voor omwonenden zoveel mogelijk beperken.
4. **Nederlandse gebruikers / buitenlandse gebruikers:** softdrugsbeleid moet ervoor zorgen dat Nederlandse drugsgebruikers op een veilige manier aan softdrugs kunnen komen en dat de stroom drugstoeristen beperkt / in goede banen geleid wordt.
5. **Voorlichting:** softdrugsbeleid moet zorgen voor adequate voorlichting, zodat potentiële gebruikers op de hoogte zijn van de gevaren van drugsgebruik.
6. **Nederlandse wet vs. buitenlandse wet:** het Nederlandse softdrugsbeleid moet niet teveel afwijken van het buitenlandse drugsbeleid, want anders treden er allerlei negatieve effecten op, met name aan de grenzen.
7. **Haalbaarheid / capaciteit / kosten:** softdrugsbeleid mag niet een te groot beslag leggen op de politiecapaciteit of op de schaarse publieke middelen. De doelen en middelen van het softdrugsbeleid moeten daarom haalbaar en realistisch zijn.
8. **Scheiding softdrugs en harddrugs:** het softdrugsbeleid moet ertoe leiden dat er een scherpe scheiding blijft bestaan tussen soft- en harddrugs. Als de grenzen vervagen, komen we op een hellend vlak wat betreft drugsgebruik en dat is moreel en maatschappelijk onaanvaardbaar.

9. **Leeftijd van de gebruikers:** het softdrugsbeleid moet zo zijn vormgegeven dat jongeren onder de 18 niet aan drugs kunnen komen.

10. **Levenssfeer / rol van de overheid:** het softdrugsbeleid mag niet zover gaan dat het intreedt in de private levenssfeer van mensen.

2. Achtergrondinformatie bij de huidige softdrugsproblematiek

In dit hoofdstuk zal de nodige achtergrondinformatie gegeven worden over de softdrugsproblematiek, zodat de lezer zich een beeld kan vormen van de aard en ernst van de problematiek.

2.1 Coffeeshops en kleine criminaliteit

Een van de meestvoorkomende onderwerpen in de discussie rond het softdrugsbeleid is de relatie tussen coffeeshops en criminaliteit. In beginsel is de verkoop van softdrugs in Nederland nog altijd een strafbaar feit. Maar het wordt onder de voorwaarden van de AHOJ-G criteria sinds de jaren negentig gedoogd.¹ De inkoop van softdrugs door coffeeshops (de zogenoemde ‘achterdeur’) valt echter niet binnen het gedoogbeleid, en er is dan ook weinig bekend over de wijze waarop coffeeshophouders dit hebben georganiseerd.

Sinds 1997 is het aantal coffeeshops gedaald met 1/3 naar 737 gedoogde coffeeshops anno 2010. (Bieleman e.a. 2004: 19) Desondanks is het gebruik van softdrugs gelijk gebleven. Ondanks dat er weinig over de winsten in deze sector bekend is, staat vast dat er veel geld is te verdienen met de wiethandel. De geschatte omzet van de sector ligt tussen de 211 en 283 miljoen euro per jaar. De omzetten zijn het hoogst in de grensregio's met België en Duitsland. (Korf e.a. 2001: 73)

Cannabishandel en -productie zijn door de lage straffen aantrekkelijk voor criminelen, daarnaast heeft de opsporing naar grootschalige handel in softdrugs een lage prioriteit. Deze feiten verhogen de kans dat criminelen en criminele organisaties zich in de drugssector bezig gaan houden aanzienlijk.

Gebruik

In Nederland wordt tussen de 32 tot 43 ton aan cannabis gebruikt per jaar. (Van der Heijden 2003)

Met een gemiddelde prijs van 6,59 euro per gram, dit is 6590 euro per kilo ($43000 \times 6590 = 283$ miljoen). Per coffeeshop zou dit een maximale omzet betekenen van $283 / 737 = 380.000$ euro exclusief de verkoop van voedsel, drinken en merchandising. Hierbij moet

¹ De AHOJ-G criteria voor coffeeshop zijn neergelegd in Richtlijnen van het Openbaar Ministerie (1991). De criteria zijn: geen Affichering, geen verkoop van Harddrugs, geen Overlast, geen verkoop aan Jongeren onder de 18 jaar en niet meer dan 5 Gram per transactie per persoon

rekening gehouden worden met het feit dat in de grensregio's en de Randstad de verkoop hoger ligt dan in overige regio's. (Bieleman e.a. 2005)

Distributie

Coffeeshophouders geven aan dat zij hun handel grotendeels aangeboden krijgen door thuiskwekers. Met een toegestane vijf planten per inwoner zal dit echter maar een klein aandeel zijn. Het merendeel van de softdrugs komen vermoedelijk van de grote kwekers met een transnationaal karakter. Dit betekent dat drugs met afzonderlijke transporten naar Nederland worden gehaald.

Criminaliteit van coffeeshophouders

Bij een controle van het horeca interventie team (HIT) eind jaren '90 bleek dat een kwart van alle coffeeshops in Amsterdam de regels overtrad. Naast de overschreden 500 gram per coffeeshop werden harddrugs, illegalen, gestolen goederen, namaakkleding en vuurwapens aangetroffen. Dit zegt echter nog niets over de houders van coffeeshops. 75% van alle coffeeshophouders heeft een justitieel verleden. 51 coffeeshophouders zijn samen 78 keer aangeklaagd wegens zware mishandeling of doodslag. (Justitiële verkenningen, jrg. 32, nr. 1, 2006)

2.2 Coffeeshops en de georganiseerde criminaliteit

De criminele achtergrond van een aanzienlijk deel van de coffeeshopondernemers maakt de sector kwetsbaar voor indringing van de georganiseerde criminaliteit. In het verleden is dit ook gebleken. In de jaren negentig, toen de wildgroei van de coffeeshops op zijn hoogtepunt was, zijn door criminele organisaties coffeeshops aangekocht. De instroom van nieuwe ondernemers in de coffeeshops is groot. De coffeeshophouders van het eerste uur, die vaak uit ideële motieven een cannabiswinkel startten zijn grotendeels uit beeld verdwenen. Hun plek is ingenomen door ondernemers met vaak een criminele achtergrond en met connecties in de softdrugshandel en de wietkweek. (Huisman e.a. 2003)

Om van voldoende aanbod verzekerd te zijn, is de coffeeshopondernemer bovendien wel haast gedwongen zaken te doen met grotere aanbieders van hasj en wiet. Coffeeshopondernemers komen bij het inkopen van grotere partijen cannabis onherroepelijk in contact met drugscriminelen. Deze marktsituatie heeft de (georganiseerde) criminaliteit de afgelopen dertig jaar geen windeieren gelegd. Het op grootschalige wijze invoeren van relatief goedkoop te produceren hasj in voornamelijk derdewereldlanden heeft een deel van de drugscriminelen in Nederland vermogend gemaakt. Ook de kweek van nederwiet zou in toenemende mate in handen zijn van criminele organisaties. Bij de inkoop van nederwiet is de coffeeshopeigenaar eveneens in belangrijke mate afhankelijk van een in toenemende mate door drugscriminelen

gedomineerde handel, die sterk wordt aangewakkerd door de steeds professionelere kweekbenodigdheden die zijn te verkrijgen in growshops. Criminelen beschikken over de financiële middelen en de organisatie om de nederwiet op grootschalige wijze tegen relatief lage kosten te produceren. Ook bij de wietteelt zouden de winstmarges aanzienlijk zijn.

	Type registratie	2004	2006
België	delicten	66	96
Duitsland	delicten	91	79
Ierland	delicten	40	60
Spanje	delicten	38	38
Frankrijk	personen	13	12
Luxemburg	personen	23	22
Nederland	delicten	97	84
Oostenrijk	delicten	24	28
Zweden	personen	30	30
Verenigd Koninkrijk	personen	28	n.b.
Noorwegen	personen	130	n.b.

Bron: Eurostat, 2009 en EMCDDA, 2007

Deze tabel laat zien dat Nederland een hoog aantal drugshandel gerelateerde delicten kent ten opzichte van andere Europese landen.

2.3 Voordelen van gedoogbeleid

Om de voordelen van het huidige gedoogbeleid te kunnen beschrijven is het belangrijk om naar de geschiedenis terug te blikken en om onze huidige nadelen naast die van buurlanden te leggen, om zo te komen tot een analyse.

Het World Drug Report 2008 van de UNODC² stelt dat de internationale consensus over het te voeren beleid groot is ten opzichte van drugs. Het rapport stelt dat de vrije markt in verslavende middelen, die bestond voordat de internationale gemeenschap in Shanghai in 1909 overeenkwam om drugs te bestrijden, desastreuze gevolgen had. Overheden van verschillende landen speelden een actieve rol in het smokkelen van opium, de populaire drug in die tijd, en verdienden daar veel geld aan. Aangezien er belangrijke economische en politieke belangen waren om deze situatie niet te veranderen, is het opmerkelijk dat landen toen met elkaar om de tafel gingen zitten om een wereldwijde oplossing te zoeken om de schade van drugshandel tegen te gaan. Hierop volgend zijn er internationale wetten opgesteld om wereldwijd drugsproblemen aan te pakken.

Uit onderstaande tabel blijkt dat het huidige Nederlandse drugsbeleid ertoe heeft geleid dat ondanks het hoge aantal drugshandel delicten, Nederlandse gebruikers weinig de wet overtreden. Hieruit blijkt dat het drugsbeleid aan de gebruikerskant wel degelijk vruchten afwerpt.

² United Nations on Drugs and Crime.

Drugswetdelicten per 100.000 inwoners				
	type	1998	2004	2006
België	delicten	141	283	273
Denemarken	personen /zaken	168	304	367
Duitsland	delicten	264	344	309
Ierland	delicten	162	181	277
Griekenland	personen	102	116	125
Spanje	delicten	206	388	538
Frankrijk	personen	152	195	175
Italië	personen	129	132	116
Luxemburg	personen	277	398	336
Nederland	delicten	81	137	127
Oostenrijk	delicten	215	310	290
Finland	delicten	184	294	272
Zweden	personen	130	190	227
Verenigd Koninkrijk	personen	223	205	n.b.
Noorwegen	personen	147	215	n.b.

Bron: Eurostat, 2009

Verder is het zo dat de Nederlandse softdrugsconsument minder risico loopt op het gebruik van gevaarlijke stoffen doordat er kwaliteitscontroles kunnen worden uitgevoerd. Verder blijkt uit bovenstaande gegevens weliswaar dat het huidige gedoogbeleid de handel in softdrugs in Nederland stimuleert, maar het huidige beleid zorgt er wel voor dat gebruikers van softdrugs zich minder in de illegaliteit bevinden.

2.4 Nadelen van gedoogbeleid

Behalve voordelen heeft het gedoogbeleid ook veel nadelen. Veel van deze nadelen zijn al genoemd in de inleiding van dit stuk. Zo zijn er problemen met jongeren die slecht presteren door drugsgebruik, er is nog steeds veel overlast rond coffeeshops, de controle van wietplantages kost veel (politie)capaciteit en tenslotte is er in de grensregio's erg veel overlast van drugsgebruikers en drugsrunners. Ook blijkt dat er veel omzet wordt gedraaid in de Nederlandse handel in softdrugs, en dat deze geldstromen zich veelal binnen de criminaliteit bevinden.

Redenen genoeg dus om het beleid te herzien. Echter, daarbij ontstaan wel grote dilemma's. Teruggaan naar het *zero-tolerance* beleid (het verbieden van alle soorten drugs en dus ook softdrugs) zoals in andere landen zou de Nederlandse burger die softdrugs consumeert in de illegaliteit dwingen, met alle negatieve gevolgen van dien. Het andere uiterste, legalisering, is ook niet wenselijk. De gegevens uit een totaal vrije drugsmarkt zoals die in Shanghai bevestigen dat dit beleid desastreuze gevolgen kan hebben voor zowel inwoners als overheden. (World Drug report, United Nations on Drugs and Crime 2008) Enige vorm van regulering is dus aan te raden. Over een vrije en toch een door de overheid gereguleerde markt zijn nog geen gegevens bekend, omdat deze vorm van softdrugshandel nog niet heeft bestaan.

2.5 Adviescommissie Drugsbeleid adviseert: drugsbeleid moet op de schop

Op 23 juni 2009 verscheen het rapport ‘Geen deuren, maar daden’ onder auspiciën van de Rijksoverheid. Het rapport is geschreven door de Adviescommissie Drugsbeleid, onder leiding van de voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid Wim van de Donk. De commissie vindt dat het Nederlandse drugsbeleid op een aantal punten flink op de schop moet. Zo wil Van de Donk terug naar kleinschalige, liefst besloten coffeeshops die alleen de lokale markt bedienen. Het drugsbeleid in Nederland is er niet voor bedoeld om buitenlandse drugstoeristen te bedienen, aldus Van de Donk.

Ook zou volgens de commissie de aanvoer van cannabis naar coffeeshops onder strikte voorwaarden gelegaliseerd moeten worden. Dat wordt nu gedoogd. Het leidt er echter toe dat de georganiseerde misdaad steeds meer grip krijgt op de productie en handel in softdrugs. Voorwaarde voor het reguleren van de ‘achterdeur’ is wel dat het om kleinschalige, besloten coffeeshops gaat die niet leveren aan buitenlanders.

Gevaren van het huidige softdrugsbeleid

Van de Donk waarschuwt voor de grote gevaren van softdrugs- en drankgebruik door jongeren onder de 18 jaar. Hij ziet dat vooral zwakkere jongeren hiervan het slachtoffer worden, vaak door een combinatie met andere problemen. De commissie stelt daarom voor de leeftijdsgrens voor alcohol en softdrugs op 18 jaar te stellen en dat ook strikt te handhaven. Daarnaast moet de rol van criminelen in de wereld van coffeeshops hard worden aangepakt. Omdat de bevoorrading van coffeeshops verboden is, vormen zij een belangrijke partij. “De rol van de georganiseerde misdaad is heel dominant. De sector heeft haar onschuld verloren”, waarschuwde Van de Donk.³ Producenten van softdrugs hebben vaak nauwe banden met de wereld van harddrugs. Van de Donk constateert dat de politiek jarenlang te weinig heeft ondernomen tegen drugscriminaliteit. “Het is nauwelijks serieus aangepakt. Daar moet een forse tand bij, want de integriteit van onze samenleving staat op het spel.” (De Pers 2009)

Beleidsaanbevelingen van de Adviescommissie

De Adviescommissie adviseert het kabinet terug te keren naar het oorspronkelijk doel van het gedoogbeleid: kleine coffeeshops voor meerderjarige cannabisgebruikers uit de directe omgeving. “Als dat niet lukt, hebben we een heel groot probleem.” (De Pers 2009) Hieronder staan enkele letterlijke citaten uit de beleidsaanbevelingen van het rapport van de Adviescommissie. (Adviescommissie Drugsbeleid 2009: ‘Geen deuren, maar daden – nieuwe accenten in het Nederlandse drugsbeleid’ pp. 1-86) De citaten geven een goed overzicht van de concrete uitwerking van de beleidsvoorstellen van de commissie:

³ <http://www.depers.nl/binnenland/319506/Gedoogbeleid-moet-op-de-schop.html>

- De coffeeshops zullen terug moeten naar waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld waren: verkooppunten voor de bediening van lokale gebruikers (teneinde een scheiding van de markt van hard- en softdrugs te bevorderen) en niet ook grootschalige voorzieningen voor consumenten uit buurlanden.
- De ontwikkeling op de illegale drugsmarkten en de daaraan gekoppelde bedreiging van de samenleving door de georganiseerde misdaad vraagt om een sterkere, meer consequente en breder ingezette bestrijding.
- Het drugsbeleid verdient een meeromvattende vorm van permanent monitoren en er dient systematischer te worden gehandhaafd en gereguleerd. Dat vereist een duidelijkere en meer alerte, integrale, politiek gedragen sturing en een daartoe adequaat geëquipeerde autoriteit die ook de internationale afstemming meer dan nu het geval is integraal ter hand neemt. De ‘drugsautoriteit’ moet voorkomen dat ook in de toekomst weer sprake is van een gebrekkig onderhoud van het beleid en een verwaarlozing van beleidsleren.
- De veelheid van lokale initiatieven om te komen tot enige vorm van regulering van aanvoer in besloten coffeeshops vereist een helder landelijk beleidskader en een systematische vorm van wetenschappelijke evaluatie.
- Uit het oogpunt van een gezonde persoonlijke en sociale opvoeding, is het noodzakelijk dat het gebruik van alcohol en drugs door jongeren wordt tegengegaan, in het bijzonder als dat op zeer jonge leeftijd plaatsvindt en een excessief karakter heeft. Hierbij staat de commissie een samenstel aan maatregelen voor ogen:
 - Een heldere en eenduidige normstelling omtrent de onwenselijkheid van bedoeld middelengebruik, mede tot uitdrukking komend in één leeftijdsgrens van 18 jaar en een actief aanpakken van degenen die jongeren onder die grens voorzien van alcohol en drugs.
 - Een gesystematiseerde aanpak om te interveniëren met hulpverlening zodra zich bij jongeren een ontwikkeling aftekent naar problematisch gedrag, waarvan middelengebruik een onderdeel vormt (geïndiceerde preventie).
- Wanneer jongeren delinquent gedrag vertonen kan het strafrecht een nuttige stok achter de deur zijn om het middelengebruik aan te pakken en een verder afglijden te voorkomen. Zowel in de voorlichting als bij andere maatregelen is het vaak niet zinvol om enkel vanuit het perspectief van de drugs (en/of de alcohol) actie te ondernemen, maar wel om dat meer geïntegreerd te doen in het kader van het jeugdbeleid. De commissie meent ook dat er aanleiding is het strafklimaat met betrekking tot drugshandel te herzien, ook in de richtlijnen hierover van het openbaar ministerie, waarbij mede gelet wordt op convergentie met het buitenland. Daarbij zou in het bijzonder een grotere strafbedreiging verbonden kunnen worden aan het voorzien van of zelfs ‘pushen’ van drugs bij jongeren of het commercieel aanbieden van drugs via koeriersdiensten en media.

- Tot slot meent de commissie dat bij toepassing van gevangenisstraf het voor veroordeelde en al dan niet gedetineerde personen niet langer mogelijk mag zijn de rol in de drugshandel op afstand (of bij elektronisch huisarrest: van thuis uit) voort te zetten: dit holt de remmende werking van bestraffing uit en tast de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in het openbaar bestuur aan.

3. De oplossing: het No Nonsense Model

De door het CDJA voorgestelde oplossing voor de softdrugsproblematiek is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, feiten, en de Nederlandse praktijk; ook in internationale context. Er is problematiek, het gedoogbeleid werkt niet en totale legalisering is onwenselijk evenals totale illegalisering. De problematiek moet onder ogen worden gezien en de feiten en de praktijk moeten worden onderkend. Nederland heeft een nieuw softdrugsbeleid nodig. Geen nonsens. De kenmerken van het door ons voorgestelde No Nonsense Model van softdrugsbeleid zijn:

- 1. Het aantal coffeeshops wordt sterk gereduceerd en gecentreerd op strategische plaatsen.** Iedere overblijvend verkooppunt van softdrugs krijgt een eigen verzorgingsgebied en wordt strikt door de overheid gereguleerd. Hierdoor blijft het voor personen mogelijk om aan softdrugs te komen, maar niet langer op elke hoek van de straat.
- 2. De randvoorwaarden van de verkooppunten van softdrugs worden geoptimaliseerd voor gebruikers en omwonenden.** Dat wil zeggen dat de verkooppunten er mooi uitzien, goed bereikbaar zijn, voldoende parkeergelegenheid hebben en een eind van woonkernen afliggen, zodat omwonenden geen overlast zullen ondervinden. Zo is het mogelijk de overlast van softdrugsgebruik voor omwonenden zoveel mogelijk te beperken en is softdrugsgebruik niet langer één van de typerende elementen van het Nederlandse straatbeeld. Dit alles wordt geregeld, zónder dat de overheid intreedt in de private levenssfeer van mensen (thuisgebruik blijft namelijk toegestaan).
- 3. De productie van wiet zal voortaan door de overheid worden gereguleerd.** Alle geldstromen van de productie én consumptie van softdrugs zullen hierdoor worden gereguleerd door de overheid, zodat er geen zwarte geldstromen meer zijn. Bij de door de staat uitbesteedde en gereguleerde productie van wiet wordt er streng gelet op kwaliteit en THC-gehalte. Dit is de enige weg waarop de scheidslijn tussen soft- en harddrugs kan worden gehandhaafd. Het gemiddelde THC gehalte in cannabis is inmiddels zo hoog dat niet langer gesproken kan worden van cannabis als een softdrug. (Justitiële verkenningen, jrg. 32, nr. 1, 2006) Gezien het huidige beleid en het kinderlijke gemak waarmee jongeren zich cannabis kunnen verschaffen is dit erg zorgelijk. Het CDJA ziet het als de plicht van de overheid hier tegen op te treden, zich daarbij ook beroepend op de zorgplicht

van de overheid. Als de staat de wietteelt volledig reguleert is daarbij zowel de kwaliteit als het niet-te-hoge THC-gehalte gewaarborgd, dit is de enige manier en daardoor noodzakelijk.

Ook vergt dit softdrugsbeleid niet te veel van de schaarse publieke middelen. Immers, alle geldstromen zijn transparant voor de overheid en te denken valt ook aan belastingheffingen en accijnzen.

4. **Alleen gebruikers van 18+ mogen nog naar binnen in de softdrugsverkooppunten.** Dit kan eenvoudig worden gecontroleerd door legitimatie verplicht te maken. De huidige leeftijdsgrens is 18+ maar hier is geen absolute controle op. De kans dat jongeren beneden de 18 aan softdrugs kunnen komen moet echt worden uitgesloten. (zie ook het rapport: ‘Geen deuren maar daden’, zoals samengevat in het vorige hoofdstuk). Op jonge leeftijd brengt cannabisgebruik voor jongeren onacceptabele risico’s met zich mee. Doordat in het No Nonsense Model de verkooppunten strikt gereguleerd en groots opgezet zijn zullen slechts gebruikers of bezoekers worden toegelaten die voldoen aan de leeftijdseis. Dit scheelt enorm in politiecapaciteit. Daarnaast komen jongeren niet in aanraking met coffeeshops die in handen zijn van een crimineel netwerk met bijbehorende risico’s vandien. Bij deze risico’s kan gedacht worden aan zware vormen van criminaliteit als mensenhandel, handel in harddrugs en andere vormen van zware criminaliteit. Hierbij legt het softdrugsbeleid niet een te groot beslag op de politiecapaciteit of op de schaarse publieke middelen. (Werkgroep Doorlichting Regelgeving Executieve Politietaken IBO 2002-2003, nr.2)
5. **Er wordt een maximum hoeveelheid drugs per gebruiker verkocht.** Ook dit kan worden gecontroleerd door middel van de verplichte legitimatie. Dit beleid geldt overigens ook voor buitenlandse gebruikers. Met deze maximum hoeveelheid wordt gewaarborgd dat binnen dit model slechts consumptie mogelijk is. Met verplichte legitimatie wordt tevens de leeftijdsgrens gewaarborgd en kunnen ook buitenlandse gebruikers niet langer anoniem softdrugs bemachtigen. Dit laatste kan de stroom drugstoeristen en drugsrunners, met name in de grensregio’s, beperken. Hierbij wordt ook een pasjessysteem gehanteerd.
6. **Er komt een veel hardere aanpak van alle overige soft-en harddrugs die buiten de gereguleerde verkooppunten wordt geproduceerd, geconsumeerd of verhandeld.** Dit *zero-tolerance* beleid wordt mede mogelijk gemaakt van de opbrengsten van de gereguleerde softdrugsproductie en verkoop. Het vormt ook een signaal dat drugsgebruik niet normaal is en moreel gezien onwenselijk. Hiermee bevestigt dit beleid het beeld van een geloofwaardige overheid.
7. **Drugsgebruik op straat wordt verboden.** Drugs mag alleen thuis of in en om de drugsverkooppunten worden gebruikt. De politie hoeft zich niet langer te richten

op coffeeshops maar kan zich met betrekking tot softdrugs richten op handhaving en opsporing.

8. **Scheiding softdrugs en harddrugs:** doordat de overheid binnen het No Nonsense Model de productie van softdrugs totaal reguleert, wordt het bijvoorbeeld mogelijk om het THC-gehalte van wiet te controleren. Hierdoor is het mogelijk om een strenge scheiding tussen softdrugs en harddrugs te handhaven. Binnen het gedoogbeleid is een strikte scheiding tussen soft- en harddrugs niet mogelijk, omdat de productie van wiet in de illegaliteit is beland en de overheid hier geen controle op heeft.
9. **De medewerkers van de softdrugsverkooppunten letten scherp op verslavingsverschijnselen.** Wanneer de medewerkers vermoeden dat iemand verslaafd is, sturen ze iemand gelijk door naar een verslavingskliniek. Folders en informatie zijn ruimschoots aanwezig en medewerkers worden opgeleid verslavingsverschijnselen te onderkennen en daarover met jongeren te kunnen spreken.

4. Spiegeling van het No Nonsense Model aan de 10 beoordelingsfacetten

Hieronder staat beschreven hoe het No Nonsense Model voor softdrugsbeleid scoort op de 10 beoordelingsfacetten die wij eerder in dit stuk aan de orde hebben gesteld.

- 1. Morele overwegingen:** doordat binnen het No Nonsense Model softdrugs slechts op enkele, gecentreerde en gereguleerde plekken verkrijgbaar zijn en doordat drugsproductie én –consumptie buiten de gereguleerde plekken streng aangepakt worden, geeft de overheid een krachtig signaal aan de Nederlandse burger dat drugsgebruik absoluut niet als normaal beschouwd hoeft te worden. Binnen het gedoogbeleid is dit veel minder het geval en geeft de overheid juist het signaal dat drugsgebruik heel normaal is, ook voor jongeren.
- 2. Gezondheidsoverwegingen:** doordat binnen het No Nonsense Model de productie van softdrugs voortaan door de staat geregeld zal worden, zal er een strenge controle mogelijk zijn op de kwaliteit van de aangeboden wiet. Tevens maakt het No Nonsense Model mogelijk om een maximum hoeveelheid softdrugs per persoon te verkopen. De gezondheid van de softdrugsgebruikers is hiermee gewaarborgd. Binnen het huidige gedoogbeleid is de kwaliteitscontrole op wiet niet mogelijk, omdat de productie van wiet in de illegaliteit is gedrongen.
- 3. Overlast:** doordat binnen het No Nonsense Model het aantal coffeeshops sterk gereduceerd wordt en de overblijvende coffeeshops op strategische locaties buiten woonkernen gesitueerd zullen worden, zal de overlast voor omwonenden sterk afnemen. Bovendien wordt het binnen het No Nonsense Model verboden om nog op straat drugs te gebruiken, wat de overlast nog verder terugdringt. De politie hoeft zich niet meer bezig te houden met de overlastbestrijding rondom de vele honderden coffeeshops die er nu zijn, en kan zich volop gaan richten op het bestrijden van drugsoverlast op straat. Wat de effectiviteit van de politie-inzet zal verhogen. Binnen het gedoogbeleid zouden de problemen met overlast moeilijk te bestrijden zijn.
- 4. Nederlandse gebruikers / buitenlandse gebruikers:** aangezien er binnen het No Nonsense Model een maximum hoeveelheid softdrugs per persoon wordt verkocht, wordt het drugstoerisme in goede banen geleid. Met verplichte legitimatie en een pasjessysteem wordt de leeftijdsgrens gewaarborgd en kunnen

ook buitenlandse gebruikers niet langer anoniem softdrugs bemachtigen. Binnen het gedoogbeleid is het veel moeilijker om dergelijke eisen te handhaven.

5. **Voorlichting:** binnen het No Nonsense Model wordt nog steeds zwaar ingezet op voorlichting. Dit is een status-quo ten opzichte van het huidige gedoogbeleid.
6. **Nederlandse wet vs. buitenlandse wet:** het No Nonsense Model brengt het Nederlandse drugsbeleid meer in lijn met het buitenlandse beleid, waardoor Nederland minder snel verwordt tot een soort ‘narcostaat’. Het huidige gedoogbeleid daarentegen wijkt teveel af van het beleid van buurlanden en maakt Nederland daarmee juist wel tot een soort narcostaat en levert de in dit rapport benoemde problematiek aan de Nederlandse grenzen.
7. **Haalbaarheid / capaciteit / kosten:** het No Nonsense Model zorgt ervoor dat het aantal coffeeshops sterk wordt gereduceerd. De wietproductie wordt een verantwoordelijkheid van de staat. Drugs mogen alleen thuis of in en om de drugsverkooppunten worden gebruikt. De politie hoeft zich dus niet langer te richten op coffeeshops, maar kan zich met betrekking tot softdrugs richten op handhaving en opsporing. Het No Nonsense Model is dus zeer realistisch en efficiënt wat betreft capaciteit en kosten. Bij het huidige gedoogbeleid is dit minder het geval, omdat het bestrijden van overlast en criminaliteit rond coffeeshops dweilen met de kraan open is.
8. **Scheiding softdrugs en harddrugs:** doordat de overheid binnen het No Nonsense Model de productie van softdrugs op zich zal nemen, wordt het bijvoorbeeld mogelijk om het THC-gehalte van wiet te controleren. Hierdoor is het mogelijk om een strenge scheiding tussen softdrugs en harddrugs te handhaven. Binnen het gedoogbeleid is een strikte scheiding tussen soft- en harddrugs niet mogelijk, omdat de productie van wiet in de illegaliteit is beland en de overheid hier geen controle op heeft.
9. **Leeftijd van de gebruikers:** binnen het No Nonsense Model is het zeer goed mogelijk om leeftijdsgrenzen voor softdrugsbeleid te handhaven. Binnen het gedoogbeleid is dit moeilijker, omdat er erg veel coffeeshops zijn, die bovendien criminele neigingen kunnen hebben.
10. **Levenssfeer / rol van de overheid:** binnen het No Nonsense Model ontnemt de overheid de burger niet de keuze om softdrugs te gebruiken. Wel scheidt de overheid enkele belangrijke randvoorwaarden en stelt de overheid eisen aan de productie en consumptie van softdrugs. Het No Nonsense Model is onmiskenbaar restrictiever dan het huidige gedoogbeleid, maar laat de burger wel de essentiële keuzevrijheid.

Conclusie en aanbevelingen

Zoals uit het vorige hoofdstuk duidelijk is gebleken, scoort het No Nonsense Model van softdrugsbeleid op vrijwel alle punten beter dan het huidige gedoogbeleid. Het CDJA roept het nieuwe kabinet dan ook op om het No Nonsense Model te bestuderen en zo mogelijk uit te voeren. Softdruggebruik is voor jongeren erg schadelijk en de samenleving ondervindt veel last van het huidige gedoogbeleid. De situatie is zorgwekkend en vraagt om een visie, oplossingen en daadkracht. Met het No Nonsens Model zijn we af van de verfoeide overlast die verscheidene coffeeshops buurten en omwonenden bezorgen. Eindelijk kan er invloed worden uitgeoefend op het THC-gehalte in cannabis. Ook kan de scheidslijn tussen soft- en harddrugs worden hersteld. Tevens komt er een einde aan de schokkende hoeveelheid geld die omgaat binnen de drugscriminaliteit. Verder wordt met dit model de politiecapaciteit ontzien en dat is hard nodig. De politie heeft niet de capaciteit een drugsverbod te handhaven noch om binnen het huidige gedoogstelsel de gewenste controle uit te oefenen op de coffeeshops en de zogenaamde “achterdeur”. Ook verdwijnt met dit concept de drugsoverlast op straat, en wordt een veilige situatie gecreëerd voor gebruikers, waarbij mede door de overheid en instanties beter ingezet kan worden op preventie en verslavingshulp. Ten slotte kunnen eindelijk de coffeeshopbezoekers gecontroleerd worden op leeftijd binnen een gereguleerd systeem.

Geen nonsens.

Deze en andere genoemde argumenten en conclusies doen het CDJA met klem verzoeken de nieuwe regering dit model in overweging te nemen.

Voorop lopen mag.

Het No Nonsense Model is visionair, vernieuwend maar bovenal noodzakelijk!

Bibliografie

Bieleman, B., J. Snippe (1999) *Gedogen gewogen; evaluatie van het Amsterdamse coffeeshopbeleid*. Groningen-Rotterdam: St. IntraVal.

Bieleman, B., P. Goeree e.a. (2005) *Coffeeshops in Nederland; aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2004*. Groningen-Rotterdam Den Haag: St. IntraVal / WODC.

De Pers (2009, 2 juli) *Drugscommissie: gedoogbeleid liep uit de hand*.

Donk, W. van de (2009) *Geen deuren, maar daden*. Rijksoverheid: Adviescommissie drugsbeleid.

Heijden, T. van der (2003) *De Nederlandse drugsmarkt; een poging tot kwantificering van import, export, productie en consumptie van verdovende middelen*. Zoetermeer: Korps landelijke politiediensten, dienst Nationale Recherche Informatie.

Huisman, E. (2005) *Criminaliteitsbeeldanalyse Synthetische drugs 2002-2004*. Driebergen: Korps Landelijke Politiediensten/Dienst Nationale Recherche.

Korf, D., Müller, G. e.a. (1993) *Drugstoerisme in de grensstreek*. Amsterdam: O+S.

Korf, D., Woude M. van der e.a. (2001) *Coffeeshops, jeugd en toerisme*. Amsterdam: Rozenberg.

Ministerie van Justitie (2006) *Justitiële verkenningen*. jrg. 32, nr. 1 WODC: pag. 46 t/m 188.

United Nations on Drugs and Crime (2008) *World Drug report*. UNODC.

Werkgroep Doorlichting Regelgeving Executieve Politietaken (2003) *Minder regels, meer blauw*. IBO 2002-2003, nr.2.